

Høringssvar

Rammeplaner og veiledende lister for kirkelig undervisning og læring

Instanstype: Utdanningsinstitusjon | Antall svar: 2

Innholdsfortegnelse

Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo	2
VID vitenskapelige høyskole, fakultet for teologi og samfunnsvitenskap	11

Det teologiske fakultet, Universitetet i Oslo

Instanstype	Utdanningsinstitusjon
Kontaktperson	Hallgeir Elstad, studiedekan
Bispedømme	Ingen bispedømmetilknnytning

1. Er sammenhengen mellom rammeplanene og Plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del tydelig fremstilt?

Ja

2. Kommentar til sammenhengen mellom rammeplanene og Plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del

For en stor del er denne sammenhengen tydelig framstilt, men fakultetet ønsker samtidig å peke på noen områder hvor det kunne vært klarere. For det ene gjelder det framstillingen av det allmenne og mennesket som skapt av Gud. Dette legges det vekt på i overordnet del og kunne med fordel komme tydeligere fram i rammeplanene. Likeledes bør allmenne livserfaringer konkretiseres også som utgangspunkt for arbeidet med Bibelen. For det andre vil fakultetet påpeke at fokuset på universell deltakelse (kapittel 6 i overordnet del) er mer eller mindre fraværende i rammeplanene. Funksjonsnivå er i liten grad tematisert. Dette er et viktig aspekt som henger sammen med hvordan den teologiske antropologien tilrettelegges i rammeplanene. For det tredje nevner overordnet del fortjenestefullt det livssynsåpne og mangfoldige samfunnet som kontekst for kirkens trosopplæring mulighetene dette gir (kapittel 1). Imidlertid kommer dette sentrale perspektivet lite til uttrykk i rammeplanene. Her savnes en tydeligere gjennomgående tematisering av mangfold, interreligiøsitet og dialog som del av kirkelig undervisning og læring i et religionspluralistisk samfunn.

3. Mener høringsinstansen at rammeplanene gir en tydelig og hensiktsmessig retning for lokal planlegging av kirkelig undervisning og læring?

Ja

4. Kommentar til rammeplanenes retning for lokal planlegging

Gjennomgående mener fakultetet at rammeplanene gir en god retning for lokal planlegging av kirkelig undervisnings og læring, selv om vi også har noen kritiske merknader. Viktig er at aktiviteter og praksisformer er noe man lokalt kan velge, og ikke er forpliktet på, men gjøre etter hva som passer. Dette gjør rammeplanene til en ressurs og en inspirasjon i arbeidet med trosopplæringen.

Fakultetet vil imidlertid påpeke en del perspektiver som er fraværende i planene. For eksempel er det ingen vektlegging av kjønn. Hvor blir det kjønnete barnet / ungdommen / den voksne av i disse planene? Det flerkulturelle utenom det samiske er ikke tematisert i rammeplanene (riktignok er det med i overordnet del). Videre er det etniske fraværende. Fakultetet anbefaler at man tar en ny runde og integrerer et interseksjonelt perspektiv.

5. Er eksempel på erfaringsmål nyttige i lokalt arbeid med læring og inkludering i kirkelig undervisning?

Nei

6. Kommentar til nytten av erfaringsmål i arbeidet med læring og inkludering lokalt

Her vil fakultetet påpeke språkbruken som kan virke forvirrende. I innledningen til rammeplanene omtales «erfaringsmål», men i gjennomgangen av aldersgruppene brukes ikke dette begrepet, men begrepene «aktiviteter», «praksisformer», «arbeidsmåter». Her kunne rammeplanene vært klarere med hensyn til begrepsbruk. Vi savner videre at konkrete kunnskapsmål kunne vært tatt med. Det bør poengteres at kirkelig undervisning og læring også inneholder kunnskapskomponenter. Samtidig verdsetter fakultetet at praksis er gjennomgående i rammeplanene. Tro og religion er noe som skjer gjennom ulike former for praksiser. Imidlertid savner vi i planene en poengtering av at det er viktig å bearbeide og reflektere over praksis.

Videre vil vi understreke gudstjenesten og kirkebygget som materialitet og lydlandskap. Dette bør styrkes og videreutvikles i rammeplanene.

7. Er forståelsen av tolkningskompetanse tydelig og relevant formulert?

Nei

8. Kommentar til tolkningskompetanse

Fakultetet kan ikke se at begrepet «tolkningskompetanse» i tilstrekkelig grad innholdsbestemmes. En ting er å definere det, en annen og langt viktigere ting er å si hvordan man skal komme dit, altså hvordan deltakerne skal få tolkningskompetanse. Det er ikke nok å svare på hva tolkningskompetanse er, man må også si hvordan man får slik kompetanse, hvilke praksiser som gir oss denne kompetansen.

9. Ut fra beskrivelsen i innledningen: Er samisk innhold i rammeplanene tilstrekkelig ivaretatt?

Ja

10. Kommentar til samisk innhold i rammeplanene

Fakultetet vurderer at det samiske innholdet i rammeplanene er tilstrekkelig, men savner et bredere minoritetsperspektiv. Andre nasjonale minoriteter som kvener, skogfinner og romfolk bør reflekteres inn i planene.

11. Er prinsippene for progresjon mellom aldersgruppene tydelige og hensiktsmessige?

Ja

12. Kommentar til progresjon mellom aldersgruppene

Fakultetet sier seg enig i måten rammeplanene omtaler progresjon på. Progresjon i trosopplæring skal ikke først og fremst ta hensyn til undervisning og læring i tidligere alderstrinn, men ta hensyn til det som skjer i møtene i aldersgruppene der og da.

13. Mener høringsinstansen at foresatte og fadderes rolle er tilstrekkelig beskrevet og ivaretatt?

Ja

14. Kommentar til foresatte og fadderes rolle

Ingen

15. Rammeplanene bruker gjennomgående formuleringen "For at barna/konfirmanter/etc skal lære om Bibelen/kristen tro/etc, kan kirken inviterer dem til å: (...) Kirkerådet ønsker tilbakemelding på om de..."

Vi slutter oss til den gjennomgående språkbruken her, men vil understreke at i konfirmasjonstiden kan man med fordel ha en mer forpliktende språkbruk, for eksempel si mer konkret og tydelig hva man forventer av konfirmanter som deltar i opplegget.

16. Gir oversikten over kjernetekster hjelp til helhet og sammenheng i tekstutvalget for aldersgruppene 0-19 år?

Ja

17. Kommentar til oversikten over kjernetekster

Det er her snakk om bibeltekster – selv om det ikke er spesifisert. Det tas vel for gitt. Et spørsmål er hvorvidt man bare skulle ha tatt utgangspunkt i bibeltekster, men også hatt et tilfang av «allmenne» tekster for ulike alderstrinn? Det er viktig at den allmenne konteksten klinger med gjennom trosopplæringen.

Når det gjelder bibeltekstene spesifikt, vil fakultetet påpeke en tendens i dokumentet til at alle deler av Bibelen behandles som like viktige for kirkas tro. Verken teologisk eller i praksis er det grunnlag for å sette alt i Bibelen på lik linje. Vi mener at betydningen av NT burde fremheves, og innenfor NT burde de fire evangeliene settes i en eksplisitt særstilling. Det er evangeliene beretninger om Jesus som er hovedkilden for kirkas forkynnelse gjennom kirkeåret, og som utgjør sentrum i den kristne tro, innenfor det samlede bibelske materialet.

Når det gjelder den konkrete bruken av andre deler av Bibelen, vil fakultetet anføre at det fra GT er mye gjentakelser i de ulike aldersgruppene. Det forslag kan være å utvide det ensidige fokuset på narrative tekster og heller ta med mer av det poetiske materialet, salmene og for de eldste aldersgruppene også Ordspråkene og Forkynneren.

Fordi det er så massivt fokus på narrative tekster, går man glipp av andre sjangre i Bibelen. Utdrag fra Paulus' brev, Acta eller Åpenbaringsboka kunne brukes mer. Gal. 3, 28 selvsagt, men også slutten av Åpenbaringsboka om en ny himmel og en ny jord.

Bibeltekster som faktisk utfordrer det ensidige patriarkalske gudsbildet både i GT og NT kan med fordel inkluderes. For eksempel Gud som mor, høne, binne etc. Under eksistensielle tekster kunne man også vurdere den etiopiske evnukken i

Acta8, Emmausvandrerne i Lukas 24 og deler av Joh 20-21 (fisk på stranden, Thomas tvileren, Elsker du meg-dialogen). Også Joh 15 om kjærlighet og vennskap bør kunne brukes.

18. Overordnede innspill på rammeplanen for 0–5 år

Ingen

19. Innspill til rammeplanens innledning

Ingen

20. Gir rammeplanen en god beskrivelse av hvordan kirkelig undervisning kan støtte barns tidlige relasjoner og trosutvikling?

Ja

21. Kommentar til beskrivelse av barns relasjoner og trosutvikling

Ingen

22. Er vektleggingen av lek, relasjon og sanselig læring hensiktsmessig?

Ja

23. Kommentar til vektleggingen av lek, relasjon og sanselig læring

Ingen

24. Vurderer dere at aktivitetstilbudet for aldersgruppen er realistisk og gjennomførbart?

Ja

25. Kommentar til aktivitetstilbudet for aldersgruppen

Ingen

26. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» relevante for aldersgruppen?

Ja

27. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»

Ingen

28. Innspill til sentrale temaer og utvalgskriterier

Se svar på spørsmål 9.

29. Er erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon» relevante for aldersgruppen?

Ja

30. Kommentar til erfaringsmålene «Kirkens kultur og tradisjon»

Ingen

31. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»

Ingen

32. Er samarbeidet med foresatte og faddere tilstrekkelig ivare tatt?

Ja

33. Kommentar til samarbeid med foresatte og faddere

Ingen

34. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 0–5 år

Se svar på spørsmål 9.

35. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 0–5 år

Se svar på spørsmål 9.

36. Innspill på listenes utforming med inndeling i kjerne- og eksempeltekster

Ingen

37. Innspill på omfang og utvalg av salmer 0-5 år

Her tillater vi oss å gi en generell omtale av salmeutvalget for alle rammeplanene. I all hovedsak virker dette gjennomarbeidet og bra. Vi finner en fin veksling mellom tradisjonssalmer og nyere salmer. Flere ulike tradisjoner er også representert. Vi har tidligere (under spørsmål 9) kommentert at gudsbilder ikke er særlig utvidet i tekstutvalget. Dette gjelder også for utvalget av salmer. Vi mener det at det mangler et metamangfold i salmeutvalget. I de aller fleste av salmene er Gud allmektig og mannlig. Vi tillater oss å minne om at Den norske kirke er forpliktet på Strategiplan for kjønn og likestilling der inkluderende språk er en viktig målsetting. Fakultetet foreslår å gå til Salmedatabasen og hente for eksempel Ingrid Brækken Melvès salme om Gud som bjørnemor.

38. Innspill på praksisformer for 0-5 år

Fakultetet mener dokumentet ivaretar en fornuftig helhet mellom allmenne hensyn til barns trivsel og mer spesifikt kirkelige hensyn til trostilhørighet, livsutfoldelse og praksis. Kanskje kunne mer konkrete fellesskapsaktiviteter løftes tydeligere frem i teksten, som kor, gudstjenester for små og store, babysang og andre typer konkrete samlinger for denne gruppa. Man kunne også understreket tydeligere verdien av at de minste deltar sammen med voksne i ordinære gudstjenester, som en del av inkultureringen og fortroligheten med ordinær kirkelige praksis, salmesang, lesninger, bønner og liturgi, og påpekt verdien av å ha lekekroker i kirka, at det er barnebøker og tegnesaker lett tilgjengelig i ordinære gudstjenester osv.

39. Overordnede innspill til rammeplan for 6–12 år

Det undrende barnet blir i stor grad framstilt som modelldeltaker. Dette blir for ensidig, og er all grunn til å problematisere. Barn kan møte kirkelige praksiser også med andre innstillinger, for eksempel kjedsomhet, noe som med fordel kan tematiseres.

40. Innspill på rammeplanens innledning

Personer i kirkehistorien og Bibelen omtales gjennomgående som forbilder. Dette blir for enkelt. Mennesker vi møter både i historien og de bibelske tekstene er sjelden bare forbilder for oss. De er som regel mennesker på godt og ondt, slik vi alle er det. Menneskene er komplekse og har sider som vi ikke uten videre kan identifisere oss med og gjøre til ideal. Det er viktig at denne kompleksiteten kommer fram i planen.

41. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar barns behov for utforskning, undring og læring?

Ja

42. Kommentar til ivaretagelse av barns behov for utforskning, undring og læring

Ingen

43. Er balansen mellom kunnskap, opplevelse og deltakelse hensiktsmessig?

Nei

44. Kommentar til balansen mellom kunnskap, opplevelse og deltakelse

Kunnskap i seg selv og som begrep forekommer nesten ikke i planen. Dette ser vi som en klar mangel, og demonstrer en skjev balanse.

45. Er forslagene til aktiviteter realistiske og relevante for menighetene?

Ja

46. Kommentar til aktiviteter for 6-12 år

Ingen

47. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset aldersgruppen?

Ja

48. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»²

Ingen

49. Innspill til sentrale temaer og utvalgsriterier²

Ingen

50. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»

Ingen

51. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»²

Fakultetet støtter erfaringsmålene, men fakultetet foreslår at de settes inn i rammene av konkrete handlinger eller praksiser. Mål av typen «be på ulike måter» eller «reflektere over døden» er ikke noe kirken inviterer til som sådan, det må operasjonaliseres i en type fellesskap og organisert aktivitet. Hvilke typer organiserte aktiviteter er velegnede for å jobbe med disse erfaringsmålene? Dette kunne teksten illustrert ved å nevne konkrete eksempler på praksiser (prosjekt-samlinger, barneklubb, overnattingshelger, leirer e.l.)

52. Er foresatte og fadderes rolle tydelig og hensiktsmessig beskrevet?

Ja

53. Kommentaar til foresatte og fadderes rolle²

Ingen

54. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 6–12 år

Se svar på spørsmål 9.

55. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 6–12 år

Ingen

56. Innspill på listenes utforming med inndeling i kjerne- og eksempeltekster²

Ingen

57. Innspill på utvalg og omfang av salmer

Se svar på spørsmål 23.

58. Innspill på praksisformer

Ingen

59. Overordnede innspill til rammeplan for konfirmasjonstiden

Fakultetet har en kommentar under «Rammer for konfirmasjonstiden». Her er konfirmantleir omtalt som «en viktig samværsform». Vi tenker at det er mer enn det. Forskning viser at konfirmantleir gir det største utbytte også for læring. Fakultetet foreslår at planen omtaler leir også som en viktig læringsarena.

60. Innspill på rammeplanens innledning²

Ingen

61. Innspill til rammer for konfirmasjonstiden (omfang, struktur, leir og innhold)

Ingen

62. Er det god balanse mellom bredde og fordypning i undervisningen?

Ja

63. Kommentaar til balansen mellom bredde og fordypning

Ingen

64. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset aldersgruppen?²

Ja

65. Kommentaar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»³

Ingen

66. Innspill til sentrale temaer og utvalgsriterier³

Ingen

67. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»²

Ingen

68. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»³

Fakultetet opplever at de målene som er mest konkrete fungerer best. Noen av målene blir så generelle at det dels vanskeliggjør operasjonaliseringen av dem, dels gjør det at de overlapper med flere andre mål. Større grad av konkrete eksempler kunne vært brukt, og i den grad målene overlapper kan listen gjøres kortere. Innholdsmessig vil fakultetet gjerne påpeke at verken Jesus eller evangeliet nevnes i beskrivelsen, noe som gjør fremstillingen av innholdet i den kristne tro unødvendig diffust og vagt. Praksiser knyttet til evangeliet, som konkret fremmer refleksjon og forståelse for hva Guds ubetingede aksept av det ufullkomne mennesket kan bety i spørsmål om selvforståelse, menneskeverd, identitet, menneskesyn og holdninger til andre i dag, bør settes eksplisitt inn, da står i sentrum for den kristne tro. Det trenger ikke å komme istedenfor det andre, men det gir en forankring og tolkningsnøkkel for det andre som nevnes i denne delen av teksten.

69. Er samarbeidet med foresatte og faddere godt nok ivaretatt?

Ja

70. Kommentar til samarbeid med foresatte og faddere²

Ingen

71. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for konfirmasjonstiden

Se svar på spørsmål 9.

72. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for konfirmasjonstiden

Ingen

73. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?

Ja

74. Kommentar til utforming av veiledende lister for bibeltekster

Ingen

75. Innspill på utvalg og omfang av salmer²

Se svar på spørsmål 23.

76. Innspill på praksisformer²

Ingen

77. Overordnede innspill til rammeplan for 13–19 år

Ingen

78. Innspill på rammeplanens innledning³

Ingen

79. Mener høringsinstansen at rammeplanen treffer ungdoms behov for tilhørighet, refleksjon og identitetsutvikling?

Ja

80. Kommentar til rammeplanen og tilhørighet, refleksjon og identitetsutvikling

Ingen

81. Er vektleggingen av medvirkning og ansvar for ungdom hensiktsmessig?

Ja

82. Kommentar til vektleggingen av medvirkning og ansvar

Ingen

83. Er aktivitetene og tilbudene realistiske og relevante?

Ja

84. Kommentar til aktivitetene og tilbudene

Ingen

85. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset ungdom?

Ja

86. Kommentaar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»⁴

Se svar på spørsmål 9.

87. Innspill til sentrale temaer og utvalgsriterier⁴

Ingen

88. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»³

I en tid hvor mange ungdommer eksponeres for banal forkynnelse og feilaktige fremstillinger av kristen tro på SoMe, mener fakultetet at kunnskap og kunnskapsoverføring er nødvendig for både den enkelte og fellesskapet, jfr kommentaren om tolkningskompetanse. For å ha tolkningskompetanse trengs kunnskap. En rekke av forslagene, eksempelvis «syng salmer og sanger», handler om «Kristen tro i praksis», men temaet Kirkens kultur og tradisjon dekkes ikke kun av praksiser og erfaringer, men av kunnskapstilnærning.

Konfirmanterne bør komme ut av konfirmasjonstiden ikke bare med erfaringer, men med kunnskaper og språk om kristen tro som kan forme deres erfaringer videre i livet. Derfor er de klassiske læringsmålene fortsatt viktige: Kunnskap om Den gyldne regel, de ti bud og den apostoliske trosbekjennelse, men også hva som er kjernen i evangeliet, hva er dåp og nattverd, og hva er skriftemål. Dette fordrer større grad av kunnskapstilnærning enn hva forslaget legger opp til.

For konfirmanter som er kritiske, søkende og kunnskapshungrige, er konfirmanntiden kanskje den viktigste anledningen de får i livet til å stifte bekjentskap med litt av det skattkammeret av tenkning og livstolkning som Kirkens tradisjon er bærer av. Å ha et mer utbygd tilbud enn i dag for dem som er interessert i kunnskap og fordypning i kristen tradisjon, trenger ikke å være et krav for alle, men bør være mulig. Kunnskap om tradisjonen en konfirmeres inn i, kan bidra til å øke konfirmanternes trygghet på og stolthet over sin kirkelige tro og tilhørighet. Her kan mer avanserte temaer som Bibelens tilblivelse, forholdet mellom tro og fornuft, enkelte kirkefedre og hva de er kjent for, Luthers reformasjon og dens betydning, salmeskatten, kirke og stat/politikk, sekulær religionskritikk, religionsdialog i dag, forståelsen av begreper som tro og frelse i vår tid m.m., være mulig å utforske for den som vil.

89. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»⁴

Fakultetets oppfatning er at de beskrevne målene er gode, saksvarende og relevante for målgruppen. Forslagene kan med fordel suppleres av følgende:

- Bruk av samtalegrupper med både jenter og gutter
- For å være konkret, bruk av samlingsformen «skumrings» (en kveldssamling som ungdommene former med egen musikk og egne refleksjoner over livet, hvor man sitter sammen på gulvet i dempet belysning, med fellessang, lyttening og rom for å vise følelser, og hvor nattverdsfeiring og tekstmeditasjon ved prest kan, men ikke må, inngå).

90. Er foresatte og fadderes rolle hensiktsmessig beskrevet etter religiøs myndighetsalder?

Ja

91. Kommentaar til foresatte og fadderes rolle etter religiøs myndighetsalder

Ingen

92. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 13–19 år

Se svar på spørsmål 9.

93. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 13–19 år

Ingen

94. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?²

Ja

95. Kommentaar til utforming av veiledende lister for bibeltekster²

Ingen

96. Innspill til utvalg og omfang av salmer

Se svar på spørsmål 23.

97. Innspill til praksisformer

Ingen

98. Overordnede innspill til rammeplan for unge voksne

Ingen

99. Innspill på rammeplanens innledning⁴

Ingen

100. Er aktivitetene relevante og fleksible nok for målgruppen?

Ja

101. Kommentarer til aktivitetene for unge voksne

Ingen

102. Mener høringsinstansen at rammeplanen treffer unge voksnes livssituasjon og behov?

Ja

103. Kommentarer til rammeplanen og unge voksnes livssituasjon og behov

Ingen

104. Er vektleggingen av identitet, tilhørighet og trosutvikling hensiktsmessig?

Ja

105. Kommentarer til vektleggingen av identitet, tilhørighet og trosutvikling

Ingen

106. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning»

Ingen

107. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»⁴

Se svar på spørsmål 61, om behov for formidling av kunnskapsinnhold om kristendommen. Fra konfirmanttiden og videre lider planens kunnskapsmål i stadig mer av å være innsnevret til kun å handle om bibelfortellinger. Den overser helt kirkens rikholdige tradisjon av tro og tenkning gjennom 2000 år, en tradisjon som også rommer elementer som er av ganske allmenn interesse. Å utvide kunnskapsmålet til å romme mer av denne tradisjonen, er viktig for å nå dem som søker større grad av fordypning i kristendommen, og kan også fungere rekrutterende på sikt til teologistudier eller annen kirkelig utdanning.

108. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»⁵

Se svar på spørsmål 62.

109. Innspill til utvalg og omfang av bibeltekster for unge voksne

Se vår kommentar under spørsmål 9.

110. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for unge voksne

Ingen

111. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?³

Ja

112. Kommentarer til utforming av veiledende lister for bibeltekster³

Ingen

113. Innspill til utvalg og omfang av salmer²

Ingen

114. Innspill til praksisformer²

Ingen

115. Overordnede innspill til rammeplan for voksne

Ingen

116. Innspill på rammeplanens innledning⁵

Ingen

117. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar bredden i voksnes livssituasjoner?

Ja

118. Kommentar til rammeplanens ivaretagelse av voksnes livssituasjoner

Ingen

119. Er målet om både dybde og tilgjengelighet i undervisningen hensiktsmessig formulert?

Ja

120. Kommentar til formuleringen av dybde og tilgjengelighet

Ingen

121. Er aktivitetene relevante og gjennomførbare i lokal sammenheng?

Ja

122. Kommentar til aktiviteter for voksne

Ingen

123. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning»²

Ingen

124. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»⁵

Se svar på spørsmål 61 og 75, om behov for formidling av kunnskapsinnhold om kristendommen. Å utvide kunnskapsmålet til å romme mer av denne tradisjonen, er viktig for å nå dem som søker større grad av fordypning i kristendommen, og kan også fungere rekrutterende på sikt til teologistudier eller annen kirkelig utdanning.

125. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»

Fakultetet støtter forslagene, og kan legge til at gruppeaktiviteter som involverer refleksjon over gudstjenester, lesetekster og prekenes, kan fungere fellesskapsbyggende og støtte opp under gudstjenesteliv og kunnskapstilegnelse om kristent trosinnhold.

126. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar livsnære temaer og ulike livsfaser på en god måte?

Ja

127. Kommentar til ivaretagelse av livsnære temaer og ulike livsfaser

Ingen

128. Innspill til tekstutvalget for voksne

Se svar på spørsmål 9.

129. Andre innspill til veiledende lister for bibeltekster

Ingen

130. Innspill til utvalg og omfang av salmer³

Se svar på spørsmål 23.

131. Innspill til praksisformer³

Se svar på spørsmål 90.

VID vitenskapelige høgskole, fakultet for teologi og samfunnsvitenskap

Instanstype	Utdanningsinstitusjon
Kontaktperson	Ragnhild Strauman
Bispedømme	Ingen bispedømmetilknytning

1. Er sammenhengen mellom rammeplanene og Plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del tydelig fremstilt?

Nei

2. Kommentar til sammenhengen mellom rammeplanene og Plan for kirkelig undervisning og læring – overordnet del

Vi takker for anledning til å gi høringssvar, og sammenfatter våre innspill ved å besvare på spørsmål 5 til og med 21.

I Plan for kirkelig undervisning og læring – Overordnet del (PFKUL-OD) beskrives det at planen skal inspirere og motivere, at den skal legge til rette for livslang læring gjennom deltakelse, medvirkning og skapende aktiviteter, og at målgruppen er alle dømte og interesserte (s.10). I første avsnitt i den felles innledningen for rammeplanene blir den livslange læringen gjennom deltakelse osv., komprimert til «aktiviteter» og en hentydning til at målgruppen er dem som «tilhører kirken». Etter vårt syn innebærer dette en betydelig innsnevring av intensjonene i PFKUL-OD.

Ettersom de lokale planene skal sikre kontinuitet mellom de ulike aldersgruppene, fremstår rammeplanene både som retningsløse og altfor omfattende. Den pedagogiske grunnlagstenkningen i PFKUL-OD er svekket og følges etter vårt syn ikke opp på en tilstrekkelig måte. Videre savner vi en tydeligere teoretisk forankring i rammeplanene. Vi mener at trosopplæringsutvalgets rapport fra 2021 i større grad burde vært lagt til grunn i utformingen av planene. Dette gjelder særlig de tverrfaglige perspektivene, sammenhengene mellom ulike arenaer for kirkelig undervisning og læring, en helhetlig tilnærming til kirkens oppdrag og dannelsesperspektivet. Vi savner en tydeligere plassering av kirkelig undervisning og læring som en ikke-formell utdanning, som kunne sørget for en sterkere vektlegging av livslang læring, samt lagt til rette for et bredt kompetansesyn (jfr. G.T. Alstad og H. Hegstad i Prismet, 2022).

En annen side ved rammeplanene er det instrumentelle fokuset, som gir lite rom for kunsten og musikken som et egne læringsmål, samt livsmestringsaspektet som ligger i selve sang- og musikkutøvelsen. Salmer og musikk har en tydelig instrumentell plass i rammeplanene, men bør i større grad også forstås som et læringsmål i seg selv, ikke bare som et middel for å lære bibeltekster- og fortellinger eller kristen trospraksis. I kirkelig undervisning og læring er kirkemusikken riktignok en aktivitet, metode eller en del av «kultur og tradisjon». Men med sang, salmer, liturgisk musikk, orgel, kor og andre musikalske uttrykk møter deltakerne mer enn teologi, bibelfortellinger, kirkeår, gudstjeneste og trospraksis. De møter også sin egen stemme, de formidler musikk, de blir medskapere, de utvikler sosiale relasjoner - de opplever sang og musikk som kunst. Dette perspektivet kan med fordel synliggjøres gjennom alle aldersgruppene.

Vi savner også mer innhold og en tydeligere retning når det gjelder diakonale perspektiver i rammeplanene. Hvor skal diakoni som fag og diakonen som fagressurs få sin plass i kirkelig undervisning, dersom hver enkelt menighet skal prioritere punkter fra de ulike innholdselementene? Bærekraftsmål knyttet til vern om skaperverket, klima og miljøspørsmål er for eksempel usynlige og drukner i alle punktene som er ramset opp.

Det er generelt lite fokus på den kirkefaglige kompetansen som skal ligge til grunn for gjennomføringen av kirkelig undervisning og læring. Frivillige og ansatte nevnes i stor grad på lik linje. Dersom den kirkelige undervisningen skal nå igjennom som et kvalitativt tilbud i konkurranse med andre tilbud i lokalsamfunnet, vil vi anbefale at rammeplanene styrker fokus på profesjonalitet og faglig tilnærming innenfor pedagogikk, teologi, diakoni og kirkemusikk.

3. Mener høringsinstansen at rammeplanene gir en tydelig og hensiktsmessig retning for lokal planlegging av kirkelig undervisning og læring?

Nei

4. Kommentar til rammeplanenes retning for lokal planlegging

Ifølge høringsnotatet skal rammeplanene 1) bidra til helhet og sammenheng i kirkens undervisning og læring, 2) gi et felles faglig og teologisk utgangspunkt og 3) sikre lokal frihet til å utvikle aktiviteter tilpasset lokale forhold.

Vårt inntrykk er at rammeplanene i begrenset grad bidrar til helhet og sammenheng i kirkens undervisning og læring. Dette skyldes blant annet at det er vanskelig å se en tydelig forbindelse mellom det innledende kapitlet og de konkrete strekpunktene i de ulike rammeplanene. Begrepet erfaringsmål er for eksempel svært sentralt i innledningen, men forekommer i liten eller ingen grad i resten av dokumentet.

Slik vi leser planene, bygger de i stor grad på utviklingspsykologiske innsikter knyttet til de ulike aldersgruppene. Det er positivt at det gjøres en innsats for å tilpasse innholdet til målgruppenes utviklingsnivå og behov. Samtidig fremstår disse innsiktene som relativt grunnleggende og faglig lite utdypet. Det redegjøres heller ikke for hvilke kilder eller faglige perspektiver som ligger til grunn. Videre er sammenhengen mellom de utviklingspsykologiske premissene og de konkrete læringspunktene uklare. Innholdselementene Bibel, tekst og tolkning, Kirkens kultur og tradisjon og Kristen tro i praksis er alle sterkt "kirkefikserte", og dermed gis det begrenset rom for livs- og hverdagsspørsmål som opptar barn og unge.

Rammeplanene bidrar også i begrenset grad til å etablere et felles faglig og teologisk utgangspunkt for kirkens undervisning og læring. De teologiske og pedagogiske premissene som ligger til grunn for planene, kommuniseres ikke tydelig nok.

Forfatterne av planen kan imidlertid berømmes for å adressere den grunnleggende spenningen mellom tro, som i luthersk forståelse gis av nåde som en gave («evangelium»), og læringsbegrepet, som i seg selv inneholder et element av egeninnsats og kompetanseheving ("lov"). Siden trosopplæringen skal være tilgjengelig for alle, uavhengig av funksjonsnivå, reiser dette grunnleggende teologiske og pedagogiske spørsmål knyttet til forståelsen av læring.

Vi tolker at rammeplanene søker å løse disse utfordringene med begrepet erfaringsmål, som skal erstatte kunnskapsmål og andre mål, og unngår dermed elementet av egeninnsats og kompetanseheving som ligger i læringsbegrepet. Imidlertid kan man stille noen spørsmål ved måten det er gjort på. Dette kommenterer vi nærmere under høringsspørsmål 9).

Planene tar lokal frihet og variasjon i trosopplæringsarbeidet på alvor. Ønsket om å ivareta lokal frihet for forskjellige former for trosopplæring, har imidlertid medført så stor bredde i strekpunktene, at planene i sum fremstår som vilkårlig og lite gjennomarbeidet. Dette bidrar i liten grad til systematikk og sammenheng.

Hovedtemaer og læringsmål er heller ikke tydelig formulert innenfor de ulike aldersgruppene. Hvilken kunnskap skal barn, unge og voksne tilegne seg gjennom kirkens undervisning og læring? Hvilke ferdigheter og holdninger ønsker kirken å fremme gjennom et livslangt læringsløp fra 0 til 100 år? Lokale menigheter har behov for mer støtte i arbeidet med å utvikle egne planer enn det de foreliggende rammeplanene legger opp til. Også i utdanningen av menighetspedagoger og kateketer er det behov for tydeligere føringer og en smalere kanon av kjernetekster, salmer og sentralt lærestoff; et minste felles innhold som kan danne grunnlag for kirkens undervisning og læring på tvers av lokale forskjeller.

Den kirkemusikalske dimensjonen bør dessuten beskrives tydeligere. Det bør være mulig å se en klar progresjon gjennom aldersgruppene når det gjelder repertoar, forståelse og deltakelse. Kirkeorgelet fortjener en mer fremtredende plass som instrument, kulturarv og integrert del av gudstjenestelivet. Videre bør korarbeidet - som er avgjørende for kirkens fremtidige salmesang og gudstjenesteliv, løftes tydeligere frem som en sentral del av kirkens systematiske utdanning i en ikke-formell kontekst.

5. Er eksempel på erfaringsmål nyttige i lokalt arbeid med læring og inkludering i kirkelig undervisning?

Nei

6. Kommentar til nytten av erfaringsmål i arbeidet med læring og inkludering lokalt

For det første inneholder rammeplanene en rekke strekpunkter som ikke beskriver erfaringsmål, men snarere kunnskaps- eller refleksjonsmål. Et tydelig eksempel på denne manglende konsistensen finner vi i rammeplanen for konfirmasjonstiden, der det heter at «gjennom konfirmasjonstiden skal konfirmanden oppleve både bredde og fordypning i undervisning og læring om kristen tro». Det overordnede fokuset på erfaringsmål står dessuten i et visst spenningsforhold til selve planens betegnelse, som nettopp fremhever undervisning og læring.

For det andre er erfaring en viktig teologisk kategori. Likevel er det grunn til å spørre om kristen tro kan overleveres

utelukkende gjennom erfaring, uten samtidig å omfatte kunnskaper, ferdigheter og holdninger. Kan kirkelig undervisning og læring forstås uten en avklaring av hva det er ønskelig at barn og unge skal lære, utvikle og tilegne seg? Videre kan man spørre om barn og unge vil være villige til å investere betydelig tid i en fritidsaktivitet dersom det ikke finnes tydelige mål for hva de skal lære eller mestre. En ensidig vektlegging av erfaring kan bidra til å gjøre opplæringen for tilfeldig og lite forpliktende.

For det tredje reiser det å skape erfaringer i en pedagogisk sammenheng særlige utfordringer. Arbeid med erfaring som pedagogisk mål krever både tilbakeholdenhet og høy etisk bevissthet for å unngå ulike former for påvirkning eller manipulering. Dette perspektivet synes i liten grad å være tematisert eller ivaretatt i planen.

Vi stiller oss derfor spørrende til begrunnelsen for å innføre begrepet «erfæringsmål» som en sentral kategori i innledningen til rammeplanene.

Det ville etter vårt syn vært mer naturlig å videreføre den pedagogiske grunnlagstenkningen i PKUL-OD, slik den kommer til uttrykk i avsnittene «Kunne noe og lære noe», «Delta og samhandle» og «Skape og nyskape». Disse kategoriene rommer kunnskapsmål, ferdighetsmål og holdningsmål, og kunne i større grad fungert som retningsgivende for innholdet i og gjennomføringen av kirkelig undervisning og læring.

7. Er forståelsen av tolkningskompetanse tydelig og relevant formulert?

Nei

8. Kommentar til tolkningskompetanse

Ifølge PFKUL-OD skal kirkelig undervisning og læring «bidra til kristen livstolkning og gi rom for menneskers søken, undring og refleksjon (s.5 i PFKUL-OD). Det henvises også til at de tre ulike innholdselementene skal bidra til livstolkning og livsmestring (ibid., s.11).

Ettersom tolkningskompetansen i rammeplanenes innledning knyttes spesifikt til innholdselementet Bibel, tekst og tolkning, signaliseres det instrumentelle aspektet som dominerende i rammeplanene. Dette lukker for eksempel døren for kunstens og musikkens egenverdi; som selvstendige kilder til erkjennelse, erfaring og livstolkning i kirkelig undervisning og læring. Kirkens oppdrag er å formidle Ordet med stor «O», og kunstuttrykk har en viktig funksjon i formidlingen av oppdraget (Solweig Christensen, 2013). Samtidig kan de ikke reduseres til å være formidlingsverktøy alene. Salmer er for eksempel en sammensatt uttrykksform der tekst og musikk skaper mening i fellesskap. De er mer enn tolkninger av bibelske fortellinger og mer enn pedagogiske hjelpemidler for å lære tekster. Som Øivind Varkøy påpeker, må refleksjonen over sangens betydning i kirken «også forholde seg til musikkens meningsinnhold og funksjoner» (Mer enn ord, 2020).

Formuleringer som "å forstå og å bruke Bibelen», «forståelse» og «erfaring med tekstene» kan bidra til å redusere kirkelig undervisning og læring til en tekst-studie. Dermed risikerer man å miste av syne undervisningens plass i en helhetlig dannelsesprosess, der alle innholdselementene bidrar til utviklingen av menneskers livstolkningskompetanse. Med referanse til TO-utvalgets rapport kan dette beskrives som at «hele kaken» må være med dersom målet er helhetlig dannelses.

Begrepet livstolkningskompetanse favner bredere enn evnen til å tolke bibeltekster. Det rommer menneskers arbeid med å forstå seg selv, sine relasjoner, sin tro og sin plass i verden. Derfor kan det være et mer hensiktsmessig begrep enn «tolkningskompetanse». Livstolkningskompetanse kan knyttes til alle innholdselementene i kirkelig undervisning og læring, samtidig som det bygger videre på et etablert begrep i kirkens pedagogiske tradisjon. En slik begrepsbruk åpner for en mer tverrfaglig tilnærming til Den norske kirkes verdigrunnlag og understøtter en helhetstenkning der innhold, metode og mål står i tydelig sammenheng.

9. Ut fra beskrivelsen i innledningen: Er samisk innhold i rammeplanene tilstrekkelig ivaretatt?

Nei

10. Kommentar til samisk innhold i rammeplanene

Det samiske innholdet bør integreres tydeligere og beskrives mer utfyllende gjennom hele dokumentet. Å få møte bibeltekster, liturgi og trosopplæring på eget språk er en viktig og selvsagt føring. Samtidig er det slik at mange samer i dag ikke har samisk som morsmål. Et ensidig fokus på språk kan derfor gi et for snevert bilde av hva samisk kirkeliv innebærer.

Innledningen legger betydelig vekt på språk, men omtaler i mindre grad samisk representasjon og medvirkning. Det savnes

også refleksjoner om hvordan teologiske perspektiver, samisk livsforståelse og samiske kulturuttrykk kan få en naturlig plass i kirkens arbeid. En helhetlig tilnærming til samisk kirkeliv bør omfatte både språk, kultur, identitet og teologisk refleksjon.

Vi stiller oss også spørsmål ved den gjennomgående bruken av begrepet «samisk kristenliv». Dette er ikke et etablert begrep i Den norske kirkes planer og strategidokumenter om samiske forhold, og brukes heller ikke som gjennomgående betegnelse i PFKUL-OD eller Strategiplan for samisk kirkeliv. Begrepet «kristenliv» viser tradisjonelt til den enkeltes trosliv og religiøse praksis, og er derfor ikke uten videre knyttet til etnisitet eller kulturell tilhørighet. Begrepet «samisk kirkeliv» beskriver derimot det kristne fellesskapet og kirkens liv og virksomhet i en samisk kontekst.

Dersom rammeplanene velger å benytte begrepet «samisk kristenliv», bør dette begrunnes og defineres tydelig. Alternativt kan det vurderes om «samisk kirkeliv» er et mer dekkende og gjenkjennelig begrep, i tråd med etablert terminologi i kirkelige planer og strategidokumenter.

11. Er prinsippene for progresjon mellom aldersgruppene tydelige og hensiktsmessige?

Nei

12. Kommentar til progresjon mellom aldersgruppene

I innledningen fremheves det både at de lokale planene skal sikre kontinuitet, og at progresjon i innhold og temaer er mindre avgjørende enn mestring på egne premisser, identitets- og trosutvikling i den aktuelle aldersgruppen, eksistensielle spørsmål, behov for fordypning og bredde, samt deltakernes erfaringer, referanser og tolkningskompetanse. Slik progresjonsbegrepet er formulert, synes det i liten grad å forutsette at de samme deltakerne følger et sammenhengende opplæringsløp over tid. Dette kan fremstå som en defensiv tilnærming til kontinuerlige aktiviteter som i praksis tilbyr systematisk, ikke-formell utdanning.

Der det eksempelvis finnes korarbeid for ulike aldersgrupper, kan den kirkelige undervisningen være mer systematisk og langsiktig enn mange andre tiltak innen trosopplæringen. Korarbeidet kunne derfor med fordel løftes tydeligere fram som et mulig systematisk tilbud fra 0-100 år. Det er ikke bare en arena for å lære bibeltekster og bli kjent med kirkelig praksis, men også et sted for relasjonsbygging, kunstneriske opplevelser og helhetlig trosopplæring.

Et sterkt fokus på alderstilpasset innhold kan dessuten begrense mulighetene for læring på tvers av generasjoner og svekke det intergenerasjonelle perspektivet i kirkens undervisning. Også unge voksne er ofte en implisitt målgruppe i kirkens tiltak for babysang, ettersom disse aktivitetene involverer foreldre og foresatte. Dette perspektivet kunne med fordel synliggjøres tydeligere i omtalen av begge alderskategoriene.

13. Mener høringsinstansen at foresatte og fadderes rolle er tilstrekkelig beskrevet og ivaretatt?

Ja

14. Kommentar til foresatte og fadderes rolle

Ikke besvart.

15. Rammeplanene bruker gjennomgående formuleringen "For at barna/konfirmanter/etc skal lære om Bibelen/kristen tro/etc, kan kirken inviterer dem til å: (...) Kirkerådet ønsker tilbakemelding på om de..."

Læringsmål bør synliggjøres ved å fremskrive hva Den norske kirke ønsker at døpte og interesserte skal sitte igjen med. Hva er egentlig læringsmålene? At de skal «lære om» for å oppnå et erfaringsmål? Presentasjonen av innholdet og målet med de ulike innholdselementene er uklare.

Hvis kirken skal inspirere og motivere, legge til rette for livslang læring gjennom deltakelse, medvirkning og skapende aktiviteter, og at målgruppen er alle døpte og interesserte (PFKUL-OD, s.10), så tolker vi tilnærmingen «å lære om» som altfor uforpliktende. Det er flere målformuleringer i PFKUL-OD som med fordel kunne erstattet den nevnte formuleringen. Istedenfor å begynne hvert punkt med «For å lære om...», kunne kanskje de tre punktene, som står på s. 10 i PFKUL-OD tas med i innledningen, uten at det står over hvert enkelt innholdselement. Det ville også vært naturlig å vise til den pedagogiske grunnlagstenkningen knyttet til «Å kunne noe og lære noe», «delta og samhandle», og «skape og nyskape» (s.31-35), samt at kirkelig undervisning og læring «skal bidra til kristen livstolkning og gi rom for menneskers søken, undring og refleksjon» (s.12). Hvis rammeplanene i større grad skal henge sammen med formell undervisning og læring gjennom skole og utdanning, kan det også være en idé å relatere til hvilke kunnskaper, ferdigheter og holdninger døpte og interesserte skal kunne sitte igjen med.

Det er her naturlig å minne om religionspedagogisk teori (M. Grimmit & J. Hull, Sturla Sagberg), der «å lære om religion» er beskrevet som læring fra et utenfra-perspektiv, der eleven ser innholdet fra det sekulære samfunns forståelse, og er tilskuer til det som læres. «Å lære av religion» innebærer å være deltaker eller tilskuer på egne premisser, eleven kan veksle mellom et utenfra- og innenfra-perspektiv, og vårt syn på religion gir rom for barnets egen selvforståelse og dannelse. Mens «å lære religion» er basert på trossamfunnets egen selvforståelse og teologi, der eleven har en rolle som deltaker i et trosfellesskap med et innenfra-perspektiv. Formuleringen «å lære om» kan med andre ord si seg tilfreds med et tilskuerperspektiv til det som læres, og gir en kognitiv assosiasjon. Undervisningens utfall kan ikke kontrolleres i en kirkelig læringskontekst (PFKUL-OD, s. 35), men barn, unge og voksne bør kunne kreve mer av kirkens undervisning enn at de bare skal «lære om». Ettersom det pedagogiske paradoks innebærer at barnet (eleven) både trenger hjelp til å oppdras og samtidig skal bli i stand til å gjøre sine egne valg og bli et selvstendig menneske (A. Oettingen, 2001), fordrer tilnærmingen til ulike former for kunnskap, erfaringer, opplevelser, emosjoner, relasjoner og refleksjoner mer enn å «lære om».

16. Gir oversikten over kjernetekster hjelp til helhet og sammenheng i tekstutvalget for aldersgruppene 0-19 år?

Nei

17. Kommentar til oversikten over kjernetekster

Vi ser at det er en frelseshistorisk forståelse av tekstutvalget for kjernetekstene som ligger til grunn for utvalget. Det er fokus på kristne høytider, sakramentene og kirkeårets tekster. Likevel mener vi at det er for lett å gjøre bruk av de narrative tekstene. Det er nesten ingen profetlitteratur, poetisk litteratur eller brevlitteratur. Dette mener vi underkjenner bredden i det bibelske materialet. Hvorfor er Mika 6,6-8 valgt? Den virker vilkårlig. Dette er den eneste profetsteksten blant kjernetekstene som ikke er Kristologisk. Hvorfor er det ellers bare Jesaja som er brukt? Det er så mange andre tekster fra profetlitteraturen som kunne/burde vært valgt. Hva med Jeremia 18 om pottemakeren? Det er ikke mange tekster fra Salmenes bok med. Salme 104 bør helt klart med for å styrke det grønne perspektivet. Det vil også gi flere perspektiver til/om Den hellige Ånd. Visdommen 8 er også sentral som en bro til kristologien og Johannesperspektiver. Vi etterlyser også flere kosmologiske perspektiver på frelsen. Dette ville ha blitt bedre ivarettatt dersom Salme 104 var tatt inn. I tillegg etterlyser vi NT-tekster som Kolosserbrevet 1, 15-20 og Romerne 8, 18-25. Dette perspektivet kunne også blitt tydeliggjort bedre ved å også legge til Markus sin versjon av misjonsbefalingen. Det ville også ha styrket det misjonale perspektivet. Dette perspektivet er generelt for dårlig ivarettatt.

Jona-fortellingen er ikke blant kjernetekstene. Vi synes det er rart at den blir forbigått. Det er en tekst som er brukt både i kristologien og missiologien. Med overskriften "De 10 bud" står 2. Mosebok 19 oppgitt som tekst. De ti bud står i 2. Mosebok 20. Men vi mener at både kapittel 19 og 20 bør med. Det bør også vurderes å ta med kapittel 22. Tekstutvalget viser en bedre kjønnsbalanse enn tidligere plan. Kjønnsperspektivet er løftet opp, men det er fremdeles en del å gå på. Det er blant annet problematisk at det ikke er tatt med noe om Jesu kvinnelige disipler. Slik det står nå, fremstår det som om det bare var menn som fulgte Jesus. Her burde Lukas 8,1-3 blitt lagt til.

Til konkrete tekster vil vi også påpeke at det er uheldig at det er Lukasversjonen av fortellingen om kvinnen som salvet Jesus som ble valgt. Det er den mest misogyne versjonen av denne fortellingen. De tre andre evangelistene fremstiller denne kvinnen som profetisk når hun salver Jesus til gravferden.

Når det gjelder den kanaaneiske kvinnen er Matteusversjonen valgt. Denne fortellingen er vel så god hos Markus. Vi vil heller anbefale å bruke Markus 24. Da unngår vi også den negative stereotypen av Kanaan. Det er også fint å ha en Markustekst i utvalget.

I kjernetekstene mangler det en bredde av gudsbilder. For å utvide gudsbildene burde Jesaja 49,14-18 vært med. Lignelsen om sølvmynten er tatt inn. Men hvorfor skal den ikke brukes før barna er 6-12 år? Er det metaforisk mer komplekst å forkynne om en kvinne som har mistet en mynt enn å forkynne om en sau som har blitt borte?

Vi mener videre at "Kamp for rettferdighet og vern om skaperverket" som overskrift for eksistensielle tekster bør vises i to adskilte punkt. Vern om skaperverket er generelt for svakt i rammeplanene. I den sammenhengen lurte vi blant annet på hvor fortellingen om Noas ark er, hvor profetlitteraturen, visdomslitteraturen og Rom. 8 er?

Når det gjelder salmevalg, virker listen mer tilfeldig enn gjennomtenkt hva helhet og sammenheng angår. Vi stiller oss spørsmålet: Hvilke musikalske kriterier er lagt til grunn for salmevalget, og på hvilken måte ivaretar salmevalget det samiske og det intergenerasjonelle perspektivet? Med 131 ulike salmer/sanger kan noen og enhver gå seg vill i hva de bør velge eller ikke. Vi vil imidlertid foreslå at det lages én felles kanon med 20-25 salmer, vurdert ut fra musikalske og tekstlige

kriterier; salmer som kan følge barn, unge og voksne fra vugge til grav, med tanke på kirkeåret, høytider, dåp, vielse og gravferd.

18. Overordnede innspill på rammeplanen for 0–5 år

Ikke besvart.

19. Innspill til rammeplanens innledning

Ikke besvart.

20. Gir rammeplanen en god beskrivelse av hvordan kirkelig undervisning kan støtte barns tidlige relasjoner og trosutvikling?

Ikke besvart.

21. Kommentar til beskrivelse av barns relasjoner og trosutvikling

Ikke besvart.

22. Er vektleggingen av lek, relasjon og sanselig læring hensiktsmessig?

Ikke besvart.

23. Kommentar til vektleggingen av lek, relasjon og sanselig læring

Ikke besvart.

24. Vurderer dere at aktivitetstilbudet for aldersgruppen er realistisk og gjennomførbart?

Ikke besvart.

25. Kommentar til aktivitetstilbudet for aldersgruppen

Ikke besvart.

26. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» relevante for aldersgruppen?

Ikke besvart.

27. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»

Ikke besvart.

28. Innspill til sentrale temaer og utvalgskriterier

Ikke besvart.

29. Er erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon» relevante for aldersgruppen?

Ikke besvart.

30. Kommentar til erfaringsmålene «Kirkens kultur og tradisjon»

Ikke besvart.

31. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»

Ikke besvart.

32. Er samarbeidet med foresatte og faddere tilstrekkelig ivaretatt?

Ikke besvart.

33. Kommentar til samarbeid med foresatte og faddere

Ikke besvart.

34. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 0–5 år

Ikke besvart.

35. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 0–5 år

Ikke besvart.

36. Innspill på listenes utforming med inndeling i kjerne- og eksempeltekster

Ikke besvart.

37. Innspill på omfang og utvalg av salmer 0-5 år

Ikke besvart.

38. Innspill på praksisformer for 0-5 år

Ikke besvart.

39. Overordnede innspill til rammeplan for 6–12 år

Ikke besvart.

40. Innspill på rammeplanens innledning

Ikke besvart.

41. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar barns behov for utforskning, undring og læring?

Ikke besvart.

42. Kommentar til ivaretagelse av barns behov for utforskning, undring og læring

Ikke besvart.

43. Er balansen mellom kunnskap, opplevelse og deltakelse hensiktsmessig?

Ikke besvart.

44. Kommentar til balansen mellom kunnskap, opplevelse og deltakelse

Ikke besvart.

45. Er forslagene til aktiviteter realistiske og relevante for menighetene?

Ikke besvart.

46. Kommentar til aktiviteter for 6-12 år

Ikke besvart.

47. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset aldersgruppen?

Ikke besvart.

48. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»²

Ikke besvart.

49. Innspill til sentrale temaer og utvalgsriterier²

Ikke besvart.

50. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»

Ikke besvart.

51. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»²

Ikke besvart.

52. Er foresatte og fadderes rolle tydelig og hensiktsmessig beskrevet?

Ikke besvart.

53. Kommentar til foresatte og fadderes rolle²

Ikke besvart.

54. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 6–12 år

Ikke besvart.

55. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 6–12 år

Ikke besvart.

56. Innspill på listenes utforming med inndeling i kjerne- og eksempeltekster²

Ikke besvart.

57. Innspill på utvalg og omfang av salmer

Ikke besvart.

58. Innspill på praksisformer

Ikke besvart.

59. Overordnede innspill til rammeplan for konfirmasjonstiden

Ikke besvart.

60. Innspill på rammeplanens innledning²

Ikke besvart.

61. Innspill til rammer for konfirmasjonstiden (omfang, struktur, leir og innhold)

Ikke besvart.

62. Er det god balanse mellom bredde og fordypning i undervisningen?

Ikke besvart.

63. Kommentar til balansen mellom bredde og fordypning

Ikke besvart.

64. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset aldersgruppen?²

Ikke besvart.

65. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»³

Ikke besvart.

66. Innspill til sentrale temaer og utvalgskriterier³

Ikke besvart.

67. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»²

Ikke besvart.

68. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»³

Ikke besvart.

69. Er samarbeidet med foresatte og faddere godt nok ivaretatt?

Ikke besvart.

70. Kommentar til samarbeid med foresatte og faddere²

Ikke besvart.

71. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for konfirmasjonstiden

Ikke besvart.

72. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for konfirmasjonstiden

Ikke besvart.

73. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?

Ikke besvart.

74. Kommentar til utforming av veiledende lister for bibeltekster

Ikke besvart.

75. Innspill på utvalg og omfang av salmer²

Ikke besvart.

76. Innspill på praksisformer²

Ikke besvart.

77. Overordnede innspill til rammeplan for 13–19 år

Ikke besvart.

78. Innspill på rammeplanens innledning³

Ikke besvart.

79. Mener høringsinstansen at rammeplanen treffer ungdoms behov for tilhørighet, refleksjon og identitetsutvikling?

Ikke besvart.

80. Kommentar til rammeplanen og tilhørighet, refleksjon og identitetsutvikling

Ikke besvart.

81. Er vektleggingen av medvirkning og ansvar for ungdom hensiktsmessig?

Ikke besvart.

82. Kommentar til vektleggingen av medvirkning og ansvar

Ikke besvart.

83. Er aktivitetene og tilbudene realistiske og relevante?

Ikke besvart.

84. Kommentar til aktivitetene og tilbudene

Ikke besvart.

85. Er erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning» tilpasset ungdom?

Ikke besvart.

86. Kommentar til erfaringsmålene «Bibel, tekst og tolkning»⁴

Ikke besvart.

87. Innspill til sentrale temaer og utvalgsriterier⁴

Ikke besvart.

88. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»³

Ikke besvart.

89. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»⁴

Ikke besvart.

90. Er foresatte og fadderes rolle hensiktsmessig beskrevet etter religiøs myndighetsalder?

Ikke besvart.

91. Kommentar til foresatte og fadderes rolle etter religiøs myndighetsalder

Ikke besvart.

92. Innspill til utvalg og omfang av kjernetekster for 13–19 år

Ikke besvart.

93. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for 13–19 år

Ikke besvart.

94. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?²

Ikke besvart.

95. Kommentar til utforming av veiledende lister for bibeltekster²

Ikke besvart.

96. Innspill til utvalg og omfang av salmer

Ikke besvart.

97. Innspill til praksisformer

Ikke besvart.

98. Overordnede innspill til rammeplan for unge voksne

Ikke besvart.

99. Innspill på rammeplanens innledning⁴

Ikke besvart.

100. Er aktivitetene relevante og fleksible nok for målgruppen?

Ikke besvart.

101. Kommentar til aktivitetene for unge voksne

Ikke besvart.

102. Mener høringsinstansen at rammeplanen treffer unge voksnes livssituasjon og behov?

Ikke besvart.

103. Kommentar til rammeplanen og unge voksnes livssituasjon og behov

Ikke besvart.

104. Er vektleggingen av identitet, tilhørighet og trosutvikling hensiktsmessig?

Ikke besvart.

105. Kommentar til vektleggingen av identitet, tilhørighet og trosutvikling

Ikke besvart.

106. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning»

Ikke besvart.

107. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»⁴

Ikke besvart.

108. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»⁵

Ikke besvart.

109. Innspill til utvalg og omfang av bibeltekster for unge voksne

Ikke besvart.

110. Innspill til utvalg og omfang av eksempeltekster for unge voksne

Ikke besvart.

111. Er det hensiktsmessig med veiledende lister utformet med inndelingen kjernetekster og eksempeltekster?³

Ikke besvart.

112. Kommentar til utforming av veiledende lister for bibeltekster³

Ikke besvart.

113. Innspill til utvalg og omfang av salmer²

Ikke besvart.

114. Innspill til praksisformer²

Ikke besvart.

115. Overordnede innspill til rammeplan for voksne

Ikke besvart.

116. Innspill på rammeplanens innledning⁵

Ikke besvart.

117. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar bredden i voksnes livssituasjoner?

Ikke besvart.

118. Kommentar til rammeplanens ivaretagelse av voksnes livssituasjoner

Ikke besvart.

119. Er målet om både dybde og tilgjengelighet i undervisningen hensiktsmessig formulert?

Ikke besvart.

120. Kommentar til formuleringen av dybde og tilgjengelighet

Ikke besvart.

121. Er aktivitetene relevante og gjennomførbare i lokal sammenheng?

Ikke besvart.

122. Kommentar til aktiviteter for voksne

Ikke besvart.

123. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Bibel, tekst og tolkning»²

Ikke besvart.

124. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kirkens kultur og tradisjon»⁵

Ikke besvart.

125. Innspill til erfaringsmålene innenfor «Kristen tro i praksis»

Ikke besvart.

126. Mener høringsinstansen at rammeplanen ivaretar livsnære temaer og ulike livsfaser på en god måte?

Ikke besvart.

127. Kommentar til ivaretagelse av livsnære temaer og ulike livsfaser

Ikke besvart.

128. Innspill til tekstutvalget for voksne

Ikke besvart.

129. Andre innspill til veiledende lister for bibeltekster

Ikke besvart.

130. Innspill til utvalg og omfang av salmer³

Ikke besvart.

131. Innspill til praksisformer³

Ikke besvart.